

ὅτι οἱ κοινοβουλευτικοὶ ἄγῳνες, ἐπὶ πολλὰς καὶ συνεχεῖς περιόδους, περιεστράφησαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρχισαν νὰ ἐπεκτείνωνται τὰ πολιτικὰ δικκιώματα καὶ εἰς τὰ πολυπληθέστερα στρώματα τοῦ ἔθνους, οἱ διέποντες τὰ τῆς πολιτείας ἐσκέφθησαν καὶ ἐνήργησαν δραστηρίως ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας. Τί δὲ κατωρθώθη ἐντὸς μιᾶς εἰκοσιπενταετηρίδος, δύνασθε νὰ εἰκάζητε ἐκ τούτου καὶ μόνου. Πρὸ τριῶν ἢ τεσσαρῶν ἐτῶν ἐπεσκεπτόμην τὰς φυλακὰς τοῦ Λονδίνου μετὰ συμπολίτου, ἀσχολουμένου εἰς τὰ τῆς βελτιώσεως τῶν ποινικῶν ἡμῶν κατὰστημάτων. Διερχόμενος τὰς ὑπαίθρους αὐλὰς καὶ τὰ ἐργαστήρια, ὅπου μετὰ τρυφῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας ἡσκούντο ἢ εἰσγάζοντο οἱ κατὰδικοι, ἠρώτησα τὸν ὁδηγοῦντά ἡμᾶς ὑπάλληλον, ἔάν παρεῖχε πολλὰς δυσκολίας ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πειθαρχίας ἐντὸς τοῦ πλήθους ἐκείνου τῶν φυλακισμένων. — Ἀλλοτε ναί, ἀπεκρίθη ὁ ὑπάλληλος, σήμερον ὅμως ὄχι. — Πόθεν τοῦτο; Εἰς τί ὀφείλεται ἡ ἐπελθοῦσα εὐάρεστος μεταβολή; — Εἰς τὴν ἐπέκτασιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Εἰς τὴν ἐπέκτασιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως! Ἡ ἀπόκρισις μοι ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Ἴδου εἰς ὅποια παραδείγματα πρέπει ν' ἀποβλέπωμεν! Ὅταν τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἡμῶν συστήματος γίνωσι καταφανῆ ἕως εἰς τὰ βάθη τῶν φυλακῶν, ὅταν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐν Ἑλλάδι παύσῃ νὰ θεωρῇται καὶ νὰ χαρακτηρίζηται ὡς μικρὸν ὕπουργεῖον, τότε δὲν θὰ γίνεται πλέον λόγος ἐνώπιον τοιοῦτου ἀκροατηρίου περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ γενικευθῇ καὶ παρ' ἡμῶν ἡ ἔξις τοῦ ἀναγινώσκειν.

Δ. Βινέλας

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΠΝΟΜΕΝΑΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ Τῇ ΕΛΒΕΤΙΑ¹

Ὑπὸ τοῦ κ. ΕΜΙΛΕ ΔΕ ΛΑΒΕΛΕΥΕ

Ἐν ταῖς Ἑνωμ. Πολιτεῖαις ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων οὐδόλως συντελεῖ εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἐκπαίδευσιν. Τὰ κόμματα δὲν

μάχονται συντεταγμένα ἵνα κυριεύσωσι τῆς ἐξουσίας ἢ ἐπιψηφισθῇ νομοσχέδιον· ὅθεν τὸ κοινοβουλευτικὸν δράμα ἐλλείπει ὁλοσχερῶς· οἱ Βουλευταὶ δὲν δύνανται οὔτε νὰ ἐπερωτήσωσι τοὺς ὑπουργούς, οὔτε νὰ συζητήσωσι μετ' αὐτῶν, οὔτε νὰ τοῖς ἐκφράσωσι τὰς δυσἀρεσκείας τοῦ λαοῦ, τούτων μὴ ἔχόντων τὴν εἰσόδον ἐν τῷ Κογγρέσῳ. Ὡς δὲ εἶδομεν, δὲν ἐκφωνοῦνται λόγοι, καὶ τοῦτο διὰ διαφόρους αἰτίας. Πρῶτον δι' ἔλλειψιν χρόνου, ὀλίγων λεπτῶν μόνον ὄντων προσδιωρισμένων εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ τούτων παρελθόντων, πίπτει τὸ τὸ τοῦ προέδρου σφυρίον καὶ ἀνηλεῶς διακόπτει τὸν λόγον, ἔστω καὶ ἐν μέσῳ φράσεως. Δεύτερον, ὁ χώρος ἐνθα συνεδριάζει ἡ Βουλὴ δὲν εἶναι κατὰλληλος εἰς συζητήσεις· εἶναι ἀχνυῆς, καὶ οἱ 324 ἀντιπρόσωποι ἀφανίζονται ἐν αὐτῷ. Ὡς κάλλιστα λέγει ὁ κ. Wilson, ἡ αἴσθησις, ἣν ἐμπνέει, εἶναι ἡ τοῦ κενοῦ. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ μικρὰ αἴθουσα τῶν Κοινοτήτων δὲν δύναται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, νὰ περιλάβῃ πάντας τοὺς Βουλευτὰς συνεσφιγμένους, τοὺς μὲν ἐπὶ τοὺς δέ, ἐπὶ βάθρων λίαν πλησίον τιθεμένων· τὰ μέλη τοῦ ὑπουργείου καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως καθήνται πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἐν ἐλαχίστῃ ἀποστάσει, ὥσπερ ἐπεθύμουν νὰ διευκολυνθῶσι μόνον οἱ ῥητορικοὶ ἀγῶνες· εἶναι ἀληθὲς πεδίων διὰ κοινοβουλευτικὴν μονομαχίαν. Ἐν Βασιγκτόνῃ ἕκαστος Βουλευτῆς ἔχει τὸ ἀναλόγιον καὶ τὸν κλητῆρα αὐτοῦ μακρὰν τῶν τοῦ γείτονος καὶ ὅλως πέραξ ἐκτείνονται μεγάλα διαστήματα κενα· ἤθελέ τις εἶπεῖ ὅτι εἶναι θέατρον, ἐν ᾧ λαίπουσιν οἱ θεαταί. Τέλος, οἱ Βουλευταὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιθυμίαν νὰ μακρηγορῶσι, διότι δὲν εἶναι ἡ συνήθεια, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ὅλως ἀνωφελές. Πρὸς ικανοποίησιν τῶν ἐκλογέων τῶν, λαμβάνουσι τὴν αἰτίαν νὰ δημοσιεύσωσιν ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐκθέσει τῶν συνεδριάσεων (Reard) λόγους λαμπροῦς, οὓς πώποτε ἐξεφώνησαν καὶ τόσον ἀρκεῖ. Ἐὰν ἐκτάκτως ἀναφυῇ πάλιν μετὰ τῶν κομμάτων, οὐδόλως εἶναι ἀγὼν διὰ τῆς εὐγλωττίας· ὁ ἀγὼν διεξάγεται διὰ τῶν ψηφοδελτίων καὶ βαίνει μέχρι τοῦ ἀδιαβάτου (obstructionisme)· διὰ σειράς μέσων ἐπονομασθέντων filibustering ἢ μειονοψηφία κατορθοῦν· ἀναβληθῇ ἡ ψηφοφορία ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν, κάποτε δὲ καὶ τὴν ἐπομένην νύκτα. Αἱ ἐφημερίδες τότε ἀναφέρουσι τὰ τεχνάσματα ταῦτα μετὰ πολλῶν λεπτομερειῶν· τὸ δημόσιον τὰ ἐννοεῖ, καὶ τέρπεται ὥς εἰ παρευρίσκετο εἰς ἵπποδρομίας ἢ εἰς λαμβοδρομίας. Οὕτω δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Βουλὴ ἐμπληροῖ τὸ ἐκπαιδευτικὸν αὐτῆς ἔργον.

Ἴδου καὶ ἕτερον ἐλάττωμα τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς τῶν Ἡν.

Πολιτειῶν· αἱ ἐπιτροπαὶ παντοδύναμοι, μυστικῶς νομοθετοῦσαι καὶ ἄνευ εὐθύνης, δύνανται ἀκινδύνως νὰ γίνωσι τὸ ὄργανον διαφόρων ιδιωτικῶν συμφερόντων. Βεβαίως καὶ ἀλλαχοῦ αἱ πλειονοψηφίαι νομοθετοῦσιν ἐνίοτε χάριν τοῦ μερικοῦ συμφέροντος τάξεων, τινων· ἀλλὰ τοῦλάχιστον πράττουσιν ἐν τῷ τῆς δημοσιότητος φωτί, καὶ ἐὰν τὸ ἐκλογικὸν σῶμα τύχῃ δυσηρεστημένον, γινώσκει τίνα ὀφείλει νὰ πράξῃ. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας μᾶλλον τυγχάνει δεδεμένος ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἢ αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν Ἀμερικανικῶν Βουλῶν, ἐπειδὴ, ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, ὁ μὲν παντοδύναμος αὐτοκράτωρ ὑπεύθυνός ἐστι τῶν διαταγμάτων του, ἐνῶ αἱ ἐπιτροπαὶ κατ' οὐδὲν εὐθύνονται διὰ τὰ νομοσχέδια αὐτῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1755 ὁ John Adams προεκήρυτε τὴν μεγάλην ταύτην ἀρχήν, ἥτις εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ Ἀμερικανικοῦ συντάγματος, ὡς καὶ τοῦ τῶν ἐλευθέρων Κρατῶν «Πᾶσα ἐξουσία ἐκ τοῦ ἔθνους πηγάζει». Ἐγκαινίζων τὸ νέον τοῦ Gellysburg κοιμητήριον, ἐν ᾧ ἦσαν τεθαμμένοι τόσοι γενναῖοι τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος ὑπέρμαχοι, ὁ πρόεδρος Λίγκολν ἔλεγε· «Τὸ ἔθνος τοῦτο, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ συλληφθέν, ἀφωσιωμένον ἤδη, τῇ ἰσότητι, βούλεται ἐπὶ τῆς γῆς διατηρῆσαι τὴν κυβέρνησιν τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ». Πάντες τυφλοὶς ὁμασιν ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν Laboulaye ὅτε ἡμᾶς ἐδίδασκεν ὅτι ἡ ὑπερτάτη δύναμις τοῦ λαοῦ ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις ἐντελέστερον ἐφαρμόζεται ἢ ἀλλαχοῦ. Τοῦτο εἶναι καθαρὰ πλάνη· καὶ ἀληθὲς μὲν διὰ τοὺς δήμους, ἥττον δὲ ἀληθὲς δι' ἐκάστην πολιτείαν, καὶ οὐδαμῶς ἀληθὲς διὰ τὴν ὁμοσπονδικὴν Κυβέρνησιν· αἱ ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐκφραζόμεναι ψᾶφοι, οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐκλεγόμενοι ἀντιπρόσωποι, ὁ πρόεδρος, ὃν ἀνακηρύσσουσι, πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἐπιδείξεις τῆς τοῦ λαοῦ παντοδυναμίας σχεδὸν οὐδεμίαν ἐξασκοῦσιν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν νόμων, οὓς παραδέχεται τὸ Κογγρέσον.

Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι συμπαγῇ κόμματα, λυμπρῶς εἰς πειθαρχίαν ἐξησκημένα ὑπὸ τοῦ Caucus, ἥτοι ὑπὸ τῆς προπαρασκευαζούσης τὰς ἐκλογὰς διοργανώσεως· ἀλλ' οὐδεὶς ὑποψήφιος, δημοκράτης ἢ δημοκρατικός, δύνανται νὰ προαναγγείλῃ τί μέλλει νὰ πράξῃ ἐν τῇ Βουλῇ, ἐπειδὴ οἱ ἀρχηγοὶ δὲν εὐρίσκουσιν ἐν αὐτῇ στρατὸν ἑτοιμον νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ. Ἐκαστον κόμμα ἔχει ἴδιον πρόγραμμα (platform), ἀλλ' ἐν τῷ Κογγρέσῳ, ἔνεκα τοῦ διαμελισμοῦ τῆς συνελεύσεως καὶ τῆς πολυμιγίας τῶν ψήφων, ἀδύνατον εἶναι νὰ γινώσκῃ τις κατὰ πόσον εἰς ἕκαστος Βουλευτὴς μένει πιστὸς εἰς τὸ πρόγραμμά του. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ διεύθυνσις τῆς νομοθεσίας καὶ τῶν δημοσίων ἀ-

σκεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ κόμματος, εἰς ὃ τὸ ἔθνος ἔδωκε τὴν πλειονοψηφίαν, καὶ ὅπερ μεταβαίνει εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐν Ἀμερικῇ ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα. Πράγματι δὲν ὑπάρχουσιν ἀρχηγοὶ (Leaders), ὡς λόγου χάριν σήμερον εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Γλάδστον καὶ ὁ Salisbury, οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι ἄνδρες τῶν κομμάτων δὲν εἶναι πάντοτε οἱ ὑπὸ τοῦ λαοῦ προτιμώμενοι, καὶ ὅταν ἐκλεχθῶσιν, εὐρίσκονται τοσοῦτον περιπεπλεγμένοι ἐν τοῖς βρόχοις τοῦ κανονισμοῦ, ὥστε ἀποβάνουσιν ἀνίσχυροί. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁ λαὸς φοβεῖται τὴν Βουλὴν, ἥς ἀδυνατεῖ νὰ ἐξελέγῃ τὰς πράξεις καὶ νὰ ἐννοῇ τὰς ἀποφάσεις. Ἡ ἐθνοσυνέλευσις ὤφειλε νὰ ᾖ τὸ ὄργανον τῶν αὐτοῦ βουλήσεων, καὶ ἐν ταῦτοις οὐδόλως καὶ κατ' οὐδένα λόγον οὕτως ἔχει· διό, οὐδεμίαν χαίρει δημοτικότητα. Ἡ ἰσχὺς τῶν κοινοβουλίων ἐξαρτᾶται, ὡς ὀρθῶς λέγεται, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέτειν τὰς δημοσίας προσόδους· ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἐλευθέρῳ κράτει ἢ ἀναλογία τῶν δαπανῶν, ἐτησίως ὑπὸ τῶν Βουλῶν ψηφιοζομένων, ἐστὶ τοσοῦτον ἐλαχίστη ἢ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις. Οὕτω λ. χ. ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1880, ἐπὶ 307 ἐκάτομ. ταλλήρων, 16,500,000 ταλλήρων μόνον ἀπετέλουν τὸ ποσόν, ὅπερ ἠδύνατο νὰ μὴ ψηφίσῃ τὸ Κογγρέσον· τὰ λοιπὰ κονδύλια τῶν 209,500,000 ταλλήρων εἶχον ὁρισμὸν βέβαιον καὶ ὑποχρεωτικόν. Ὡσαύτως ἐν τοῖς οἰκονομικοῖς ζητήμασιν ἡ δρᾶσις τῶν κομμάτων καὶ ἡ ἀληθινὴ δύναμις τῆς Βουλῆς εἰσιν ὅλως μηδαμιναί. Πάντα ἐρίζονται ἀνεκκλήτως ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν διαρκοῦς ἐπιτροπῆς, ἥς τὰ ἑνδεκα μέλη ἀνήκουσι τοῖς δύο κόμμασιν. Τὰ ὑπουργεῖα δὲν ἀπολαμβάνουσι τὰ κίτουμένα χρήματα εἰμὴ μετὰ διαπραγματεύσεις καὶ συνεντεύξεις μετὰ τῶν προέδρων καὶ τῶν ἰσχυρῶν μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν. Συνήθως ἡ Βουλὴ δεικνύεται λίαν φειδωλή, καὶ ἐκτελεῖ ἡ Γερουσία μεγάλας ἀφαιρέσεις.

Ἡ Γερουσία, ὀρθότερον ἐκτιμῶσα τὰς τῆς Κυβερνήσεως ἀνάγκας, ἐπαναφέρει τὰς πιστώσεις. Μικτὴ ἐπιτροπὴ ἐκλέγεται, προτείνει συμβιβασμόν, καὶ ἐπειδὴ οὕτω φθάνει τὸ τέλος τῆς συνόδου, τὰ πάντα ψηφίζονται ἐν ἄκρῃ σπουδῇ. Οἱ ὑπουργοὶ σπανιότατα λαμβάνουσιν ὅσα ἀπαιτοῦσι· πλὴν τοῦτο δὲν τοὺς ὑποχρεοῖ νὰ παραιτηθῶσιν· ὅπως δύνανται διαφεύγουσι τὴν δυσχέρειαν· εὐρίσκονται ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ καὶ ἀνεύθυνοι, ἡ δὲ εὐθύνη τοῦ Κογγρέσου εἶναι ἰδανικὴ.

Καὶ ἄλλο σπουδαιότατον ἐλάττωμα τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ ἐξιστορήσαμεν, εἶναι ὅτι δὲν δύναται νὰ μορφώσῃ οὔτε μεγάλους πολιτικοὺς ῥήτορας, οὔτε διακεκριμένους κυβερνήτας· οὐδαμῶς παρέχει

θέσιν εἰς εὐγενῆ φιλοτιμίαν, οὐδὲ ἀμοιβὴν εἰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας. Δὲν εἶναι δὲ οἱ μᾶλλον ἐπιφανεῖς πολῖται οἱ ἐκλεγόμενοι ὡς ὑποψήφιοι Πρόεδροι, ἐκτὸς ἐὰν ὦσι στρατηγοί. Τί δύνανται νὰ διαπράξωσιν ἑξοχοὶ πολιτικοὶ ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Βουλῇ; τὸ πολὺ νὰ ἐπιδράσωσιν ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς· οὕτω κατορθοῦσι νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ψήφισιν νόμων τινῶν, ἐπιτυγχάνουσιν ὀλικῶν ἀποτελεσμάτων· ἀλλὰ, ἐν μυστικότητι ἐνεργοῦντες, δὲν πορίζονται οὔτε φήμην, οὔτε ἐπιρροὴν ἐν τῷ τόπῳ· ἐὰν κληθῶσιν εἰς ὑπουργικὴν θέσιν, πρέπει ν' ἀφήσωσι τὴν Βουλὴν ὅπως γίνωσι διοικηταὶ ἀνευ μέλλοντος· παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Εὐρωπαίοις ἐν τε δημοκρατίᾳ καὶ ἐν μοναρχίᾳ, τὸ πρῶτιστον δικαίωμα τοῦ διατηρῆσαι ὑπουργημα δεόν νὰ ᾖ ἱκανότης διὰ τῆς πράξεως ἀναδειχθεῖσα· ἐν Ἀμερικῇ ὅμως μόλις ἐφάνη ἡ ἱκανότης αὐτῶν, καὶ ὀφείλουσι ν' ἀποχωρήσωσι, διότι σπανίως συμβαίνει τὸ νὰ τοὺς διατηρήσῃ ὁ νέος πρόεδρος. Ὁ τῆς Βουλῆς πρόεδρος κέκτῃται ὑπέρογκον ἐξουσίαν, πολλῶ ἀνωτέραν τῆς τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ χρῆται αὐτῇ σιωπηρῶς, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν.

Ἐν πολλοῖς τῆς Εὐρώπης κράτεσι κακίζουσι τοὺς σχοινοτενεῖς λόγους καὶ τὴν ἀνωφελῆ φλυαρίαν τῶν Βουλευτῶν. Ὁ Μακώλαιϋ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου λέγει· «δύναται τις νὰ κατέχῃ ὅλην τὴν ῥητορικὴν δεινότητά, καὶ νὰ στερῇται κρίσεως, γενναιότητος, ἱκανότητος τοῦ διαγινώσκειν τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώπων χαρὰς καὶ πένθους, ν' ἀγνοῇ παντελῶς τὰς ἀρχὰς τῆς τῶν νόμων ἐπιστήμης καὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, νὰ ᾖ ὅλως ἀνίκανος εἰς τὴν καλὴν διεύθυνσιν τῆς διπλωματίας ἢ τῶν στρατιωτικῶν· ἐνδεχόμενον τὰ προσόντα τοῦ ῥήτορος τὰ τοσοῦτον δελεαστικὰ νὰ ὦσιν ἀσυμπίεστα πρὸς ὅσα ἀπαιτοῦνται ἵνα καταστήσωσι τὸν ἄνδρα ἱκανὸν ὅπως ἀντιταχθῇ μετ' ἀποράσεως συνάμα καὶ ἐτοιμότητος εἰς δεινὰς καὶ ἀπροόπτους περιστάσεις. Ἐν ἐπικινδύνῳ κρίσει πολιτικοὶ τινες, καίτοι πεπροικισμένοι τοῦ χαρίσματος σπανίας εὐγλωττίας, ἤθελον εὐρεθῇ πολλῶ ἥττονας τοῦ Cronwell, ὅστις ἀπὸ τοῦ βήματος ἔλεγε μωρολογίας, ἢ τοῦ Guillaume τοῦ σιωπηλοῦ, καὶ οὐδὲν λέγοντος.» — Δυνάμεθα ὅμως ν' ἀπαντήσωμεν ὅτι οἱ Walpole, Chatham, Burke, Κάινιγγ, Πίτ, Γλάδστων, ἵνα ἀναφέρωμεν μόνον Ἀγγλοὺς, ἦσαν συνάμα εὐγλωττότατοι ῥήτορες καὶ ἑξοχοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες. Ὅπως δὴποτε τὸ Ἀμερικανικὸν κοινοβουλευτικὸν σύστημα, ὡς ὁ κανονισμὸς ἐμόρφωσεν αὐτό, δὲν δύναται οὔτε ν' ἀναδείξῃ παραμοίους ἄνδρας, οὔτε νὰ παράσχῃ αὐτοῖς στάδιον ἄξιον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὰ ἑαυτοῦ

φυσικά προτερήματα. Ἀνεντιρρήτως ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀμερικῇ διάσημοι πολιτικοί· ἀλλ' ἐὰν διευθύνωσι τὴν κοινὴν γνώμην, τοῦτο συμβαίνει παρὰ πάσαν δημοσίαν θέσιν, ὡς οἱ Jefferson καὶ Jackson, ἢ ἐκτὸς παντὸς ὑπουργήματος, ὡς ὁ Daniel Webster· ἡ Βουλὴ εἶναι μηχανὴ ποιοῦσα νόμους, βωβὴ ἢ κωφὴ λειτουργοῦσα ὑπὸ ἀνώνυμον διεύθυνσιν.

Ἐκτὸς τοῦ συστήματος τούτου τοῦ καταργοῦντος, ὡς εἶδομεν, σχεδὸν παντελῶς τὸ κράτος τῆς τοῦ λαοῦ θελήσεως, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ συναλλάγματι καὶ ἄλλοι χαλινοὶ πρὸς περιορισμὸν τῆς δημοκρατίας. Δέον γὰρ μὴ ἐπιλανθάνωμεθα ὅτι οἱ νομοθετήσαντες τὸ σύνταγμα τοῦτο ἐπελάβοντο τοῦ ἔργου τῶν μετὰ πολλῶν ἐνδοιασμῶν καὶ φόβων, ὡς περατήρει τις ἀναγινώσκων τὸν «Tideralist». Ἡ ἀνάμνησις τῆς τύχης τῶν ἀρχαίων δημοκρατιῶν οὐδὲν θάρρος αὐτοῖς ἐνεποίη· τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα εἶχε νικηθῆσαι ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῆς τάξεως τῶν ἀστών, ἐν δὲ τῇ Βενετίᾳ ἡ ἀρχὴ ἦν ἐν χερσὶ τῆς ἀριστοκρατίας. Διὸ ἰδίως ἠσφαλίσθησαν κατὰ τῶν δημαγωγικῶν ἀκολασιῶν τὰ κυριώτερα προφυλακτικὰ μέτρα εἰς τὸ veto τοῦ Προέδρου, ἢ τῇ Γερουσίᾳ περὶ αὐτὴν μεγίστη ἐξουσία, καὶ αἱ ἐπενεχθεῖσαι δυσκολίαι εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ συντάγματος.

Τὸ veto τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν δὲν εἶναι ὡς τὸ τῶν συνταγματικῶν τῆς Εὐρώπης Βασιλέων, ὅπλον ἀπηρχαιωμένον, καὶ τοῦ λοιποῦ ἄχρηστον. Εἶναι προνομία, ἥς συχνότατα ποιεῖται χρῆσιν, ἐπειδὴ, ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἡ διάρκεια τοῦ ὑπουργήματος τοῦ εἶναι περιορισμένη, καὶ προσέτι, ἐν' ἀκυρωθῇ τὸ veto αὐτοῦ, ἀνάγκη γὰρ ὑπάρξῃ ἐν ταῖς δύο Βουλαῖς πλειονοψηφία τῶν δύο τρίτων, ὅπερ οὐ ῥᾶδιον ἐπιτυχεῖν.

Ἡ τῆς Γερουσίας ἐξουσία εἶναι μεγάλη, καὶ λόγου ἄξιός ὁ τρόπος τοῦ ἐξασκεῖν αὐτήν· ὡς ἐσχάτως ἔλεγεν ὁ λόρδος Rosebery ἐν τινὶ αὐτοῦ λόγῳ περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς Βουλῆς τῶν λόρδων, ἢ τῆς Ἀμερικῆς Γερουσίας εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα τοῦ κόσμου συνέλευσις. Νῦν σύγκειται ἐξ 36 μελῶν ἀντιπροσωπευόντων τὰς 38 πολιτείας τῆς ὁμοσπονδίας, ὧν ἐκάστη ἔχει, οἷοςδήποτε καὶ ἂν τύχη ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν δύο γερουσιαστάς. Μικροὶ πολιτεῖται, οἵαι τοῦ Rhode Island ἢ τοῦ Maine ἔχουσι λοιπὸν ἴσην ἀντιπροσωπείαν τῇ τῶν μεγάλων κατὰ τὸν πληθυσμὸν πολιτειῶν, τοῦ New-York ἢ τοῦ Ohio. Τοῦτο εἶναι ἡ καθιέρωσις τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτονόμου τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν· ὅθεν ἡ ἐξουσία οὐδόλως δια-

μοιράζεται κατ' ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν ἐναντίον τῆς κυρίας ἀρχῆς τῆς Δημοκρατίας.

Συνήθως ἐκλέγονται οἱ γερουσιασταὶ μεταξὺ τῶν ἐκνωτέρων ἀνδρῶν, περὶ τὰ δημόσια ἀσχολουμένων ἐν ἐκάστη πολιτείᾳ, διότι αὕτη ἐπιθυμεῖ ν' ἀντιπροσωπεύηται καλῶς, ἵνα καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς καλῶς ὑπερασπίζωνται. Βουλευτὴς ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις ἐπιβάλλει ὀλιγώτερον γόητρον ἢ μέλος τῆς κάτω Βουλῆς τῆς Ἀγγλίας· ἀλλὰ γερουσιαστὴς ἀμερικανὸς πολλῶν πλέον ἐπιβάλλει ἢ ἄγγλος λόρδος.

Ἐν πρώτοις ἡ γερουσία κέκτηται πάντα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τῆς ἐτέρας Βουλῆς· προσέτι δὲ περιεβλήθη ἐξαιρετικὴν ἐξουσίαν, οὕσα συγκοινωνὸς εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς· οἱ πλεῖστοι διορισμοὶ εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, ὑπὸ τοῦ Προέδρου γινόμενοι, καθυποβάλλονται εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς γερουσίας. Ὑπάρχει μάλιστα συνήθεια ὅπως διὰ τὰ ὀριζόμενα ἐν ἐκάστη πολιτείᾳ ἀξιώματα, ζητῆται ἡ γνώμη τῶν γερουσιαστῶν αὐτῆς, ὥστε πράγματι οὗτοι διαθέτουσιν αὐτά, καὶ ὑπὸ τὴν περιβόητον ῥήτραν «τοῖς νικηταῖς τὰ λάφυρα», ἐξασφαλίζει αὐτοῖς μεγίστην ἐπιρροήν. Ἐτι ἐν τῇ μνήμῃ ἔχομεν πόσος διηγέρθη πάταγος πρὸ τινος καιροῦ, κατὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Conkling, γερουσιαστοῦ τοῦ New-York, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ πρόεδρος ἤρναίτο νὰ διορίσῃ τοὺς ὀπαδοὺς του.

Ἡ γερουσία μεγάλην ἐπίσης ἔχει ῥοπὴν πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ὅτε ἐξελέγχουσα τὴν ἐκλογὴν τῶν πρεσβευτῶν, οἵτινες τὸ Κράτος ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀπάσας τὰς συνθήκας. Κεκλεισμένων δὲ τῶν θυρῶν, ἐξετάζει αὐτάς, καὶ ἐπικυροῖ ἢ ἀπορρίπτει χωρὶς νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν πρόεδρον. Οὗτος δὲν δύναται νὰ ὑπερχαρίσῃ τὰ ἔργα του ἢ δι' ἐγγράφου διακοινώσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τινος οἰκείου καὶ φίλου γερουσιαστοῦ.

Ἡ ἀμερικανικὴ γερουσία δὲν εἶναι, ὡς ἡ ἐτέρα Βουλὴ, ἀπλῆ μηχανὴ ψηφοφοροῦσα. Ἐκτελεῖ προσηκόντως, πολλάκις δὲ καὶ λαμπρῶς τὸ ἐκπαιδευτικὸν καθήκον, ὅπερ ἀποδίδεται τῷ κοινοβουλευτικῷ πολιτεύματι. Οἱ γερουσιασταὶ δύνανται νὰ ὁμιλῶσιν ἄνευ κωλύματος περιορισμοῦ, μὴ ὑποκύπτοντες εἰς τὴν τυραννίαν τῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ κηνονισμοῦ, καὶ εἰς τὸν στραγγαλισμὸν διὰ τῆς προτάσεως τοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς προτάσεως. Ἐπὶ τῶν σοβαρῶν ζητημάτων ἐκφωνοῦνται μακροὶ λόγοι, ἐπιμελῶς προεσχεδιασμένοι, ἐνίοτε σχηματίζοντες ὁλόκληρον ἐπὶ τοῦ ζητήματος πραγμα-

τείαν, ὡς ὁ λόγος τοῦ γερουσιαστοῦ Jones περὶ τοῦ νομισματικοῦ ζητήματος. Τοῦτο εἶναι ἐν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν εὐκρίθμων συν-ελεύσεων. Οἱ λόγοι οὗτοι πανταχοῦ ἀναγινώσκονται· συνεργοῦσι δὲ εἰς τὸ κατὰρτίζειν τὴν γνώμην τοῦ τόπου, καὶ οὕτω, ἄνδρες εὐφυεῖς δύνανται νὰ γίνωσι γνωστοί. Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, ὧν ἡ φήμη διεπέρασε τὸν ὠκεανόν, εἰσὶν οἱ πλεῖστοι γερουσιαστί. Ἡ Γερουσία ἐμπερικλείει πολλοὺς δικακεκριμένους νομομαθεῖς. Ὡς καὶ ἐν τῇ ἐτέρᾳ Βουλῇ παραπέμπει τὰς ὑποθέσεις εἰς διαρκεῖς ἐπιτροπὰς, οὐσὰς 29· πλὴν ὁ κατακρτισμὸς αὐτῶν ἀποφασίζεται διὰ κληρώσεως, καὶ οὐχὶ διὰ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ Προέδρου. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἔχουσιν αὐταὶ πάντῃ διάφορον χαρακτῆρα, καὶ δὲν κανονίζουσι τὴν συζήτησιν ὅπως ἀρέσκονται, ὡς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων. Ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὰς προσόδους καὶ τὰς δαπάνας ἐξετάζεται καὶ συζητεῖται ἀκριβέστατα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν οἰκονομικῶν, ἥτις μέχρι τοῦδε ἀνεδείχθη διοικητὴς εὐφυέστατος καὶ λίαν φειδωλὸς τῶν δημοσίων χρημάτων. Ὡς ἀνεγνώρισε τοῦτο ὁ lord Salisbury, ἡ ἐξουσία τῆς Γερουσίας ἐν Ἀμερικῇ, — σῶμα τὰ μάλιστα μετριάστικόν, — εἶναι ἀσυγκρίτως μείζων ἢ ἡ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Δὲν ἀντιπροσωπεύει ὡς ἡ τελευταία, τοὺς μεγάλους κτηματίας καὶ τὰς προνομιοῦχους τάξεις, ὧν ὁ ζυγὸς ταχὺ ἀποκαθίσταται ἀφόρητος τῇ δημοκρατίᾳ, ἀλλὰ τὸ ἀνεξάρτητον τῶν ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ὅπερ ἕκαστος σέβεται, καὶ τὴν αἴγλην τῆς εὐφυΐας, ἥτις πανταχοῦ ἐπιβάλλεται. Ὅθεν ἔπεται ὅτι ἡ γερουσία δύναται ἀφάθως ν' ἀπορρίψῃ νόμον ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς ἐτέρας Βουλῆς, διότι ἡ δημοτικότης αὐτῆς εἶναι ὑπερτέρα, ἐνῶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐὰν ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων ἀποκρούσῃ σπουδαῖον νόμον ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς κάτω Βουλῆς, ἐπέρχεται ἐν ὅλῃ τῇ χώρᾳ τοιαύτη ἐξανάστασις τῆς κοινῆς γνώμης, ὥστε μετ' οὐ πολὺ τὸ ἐμπόδιον, εἰμὴ ἐνέδιδεν, ἔμελλε ν' ἀφανασθῇ. Κατ' ἀκολουσίαν ἡ τοῦ λαοῦ Κυβέρνησις ἀπαντᾷ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτεῖαις χυλινὸν ἰσχυρόν, πραγματικόν, ὑπὸ τῆς πείρας ὀδηγούμενον, ὑπὸ τῆς φρονήσεως, ὑπὸ τοῦ ὄντως ἐθνικοῦ συμφέροντος· οὐδὲν παρόμοιον παρέμεινε πλέον ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἄλλη ἐπικισθητὴ διαφορά. Ἐνῶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ οἱ ἀρχαιότατοι θεσμοὶ δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν ὡς κοινὸς τις νόμος διὰ τῆς ἀπλῆς ψηφηφορίας τοῦ Παρλαμεντοῦ, ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτεῖαις κύτοςχέδιοι καὶ πρόωροι νεωτερισμοὶ ἐμποδίζονται ὑπὸ γρηπτοῦ συντάγματος λίαν λεπτομεροῦς, ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀλλοιωθῇ τι τῶν καθεστώτων, εἰμὴ μετὰ διαδικασίας μακρὰς καὶ πολυπλόκους. Ἡ δυσκολία τοῦ νὰ ἐπιφέρωσιν ἀλλοιώσιν τινὰ μαρτυρεῖται διὰ τού-

του τοῦ γεγονότος ὅτι ὑπῆρξε τὸ σταθερώτατον τῶν νεωτέρων συντάγμάτων· μία μόνη σπουδαία μεταβολή εἰσήχθη κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἡ κατάργησις τῆς δουλείας.

Ἄρθρον τοῦ συντάγματος τῆς Β. Ἀμερικῆς δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰμὴ διὰ ψηφοφορίας τοῦ Κογγρέσου, ἐχούσης πλειονοψηφίαν τῶν δύο τρίτων, καὶ ἐπικυρωμένης ὑπὸ τῶν τριῶν τετάρτων τῶν Πολιτειῶν. Ἐν ταῖς πολιτείαις ἰδιαιτέρως ἡ ἀναθεώρησις τοῦ συντάγματός των ὑπόκειται εἰς ἔτι μείζονας δυσκολίας· λόγου χάριν ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ New-York τὸ 13ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος φέρει : « Κατὰ τὰς γενικὰς ἐκλογάς, μετὰ παρέλευσιν ἐκάστης εἰκοσαετίας, ἐπίσης δὲ κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν, ἢ ἡ νομοθετικὴ συνέλευσις δύναται νὰ ὀρίσῃ διὰ νόμου, ἡ ἐρώτησις : — «Θὰ συγκληθῇ ἑκτακτος Βουλὴ ἵνα ἀναθεωρηθῇ καὶ τροπολογηθῇ τὸ Σύνταγμα ; » — Θ' ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῶν ἐκλογέων, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφίζειν τοὺς βουλευτάς, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν οἱ ἐκλογεῖς οὗτοι ἤθελον ἀποφασίσαι ὅτι συναινοῦσιν εἰς τοιαύτας ἐκλογάς, ἡ Βουλὴ κατὰ τὴν προσηχῇ περίοδον θὰ ψηφίσῃ νόμον διὰ τὴν ἐκλογὴν ἀπεσταλμένων εἰς τὴν ἑκτακτον Βουλὴν. » — Ἐν πλείσταις πολιτείαις πᾶσα ψηφοφορία διατάσσουσα ἐπιθεώρησιν πρέπει νὰ συνενώσῃ τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων ἐν ταῖς Βουλαῖς, ἐπίτηδες πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ ἑκτακτος Βουλὴ, καὶ τὸ σχέδιον τῆς ἀναθεωρήσεως, ἀποφασισθὲν ὑπ' αὐτῆς, δεόν νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ λαοῦ, ἕκαστον ἄρθρον κατ' ἰδίαν. Τοιούτῳ τῷ τρόπῳ οὔτε συμμορία, οὔτε φατρία, οὔτε τυχαία πλειονοψηφία δύναται ν' ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς ἀναθεωρήσεως· δεόν νὰ ᾖ ἐσκεμμένη τις βούλησις καὶ σαφῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἐζητημένη ὑπὸ τοῦ πλείστου μέρους τοῦ ἔθνους. Χάριν τῶν διαφόρων τούτων χαλινῶν ὀφείλεται ἡ μόνιμος ἐπιτυχία τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν ταῖς Ἠνωμ. Πολιτείαις. Καὶ ἄλλα αἷτια, πολλάκις σημειωθέντα, εἰς τοῦτο συνετέλεσαν· πρῶτον χώρος ἀπέραντος, ἐνθα ὁ αὖξων πληθυσμὸς δύναται νὰ διασκορπίζεται καὶ νὰ εὖρῃ πάντοτε ἀφειδῶς τὰ πρὸς ζωάρεταιν, ἔστιν ὅτε καὶ νὰ πλουτήσῃ· εἴτα τὸ ὁμόσπονδον σύστημα, ὅπερ μετριάζει τὰς ὁρμὰς τοῦ πλήθους, περιορίζον αὐτάς ἐπιτοπίως, ἰδίως ὅμως αὐτὴ ἡ καταγωγὴ τῆς μεγάλης Δημοκρατίας· αἱ πολιτεῖαι, αἵτινες συνησπίσθησαν κατὰ τὸ 1787, συνεκροτοῦντο ἐκ δήμων, ἐν οἷς οἱ πολῖται ἦσαν συνηθισμένοι νὰ διέπωσι τὰ δημόσια ἐλευθέρως καὶ ἀπ' εὐθείας· οἱ πολῖται οὗτοι ἐπρέσβευον θρησκείαν, ἥτις καταργεῖ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ παραδίδει εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐαυτῶν συνειδήσεως, καὶ τῆς

ἐαυτῶν ἐκκλησίας, ὥστε οὕτω τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἀπὴντα παρ' αὐτοῖς προηγούμενα καὶ ὑποστήριξιν ἐκεῖ ὅπου, ἐν ταῖς Καθολικαῖς Χώραις, δὲν εὐρίσκει εἰρὴν κωλύματα καὶ ἐχθρότητα, — ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς πεποιθήσεσιν. Τὸ τῶν Καθαριστῶν πνεῦμα, ἰδιαζόντως δημοκρατικόν, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπετασσόμενον τῷ νόμῳ, ἱκανὸν νὰ χαλιναγωγῇται, αὐστηρόν, ἠθικόν, ἐγένετο τὸ ἄλλας τὸ ἐτοιμάσαν καὶ τὸ διφυλῆσσαν τοὺς δημοτικοὺς θεσμοὺς ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις. Ἐν τῷ αὐτῷ μέρει τοῦ κόσμου ἀπέτυχον πανταχοῦ ὅπου τὸ πνεῦμα τοῦτο οὐχ ὑφίστατο.

Ἐκ τῶν προλεχθέντων παρατηρεῖ τις ὅτι ἡ νέα κυβερνητικὴ συγκρότησις τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἀφαίρει ἐλαττώματά τινα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, ἥτοι τὴν ἀστασίαν τῶν ὑπουργείων, τὴν ὑπερδύλλουσαν τάσιν τοῦ κομματικοῦ πνεύματος, τὰς ἀπρομελετήτους ἀποφάσεις, τὴν παράλογον ἐπέμβασιν τῶν κομμάτων, συμμοριῶν, φατριῶν ἐν τῇ διοικήσει, τὰς συγκεχυμένας καὶ ἀτελευτήτους συζητήσεις, τὰς ἀτόπους ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἐπερωτήσεις, τὰς συμμαχίας ἀντιθέτων κομμάτων τῆς ἀντιπολιτεύσεως· πλὴν, καίτοι ἄριστον, τοιοῦτον ἀποτέλεσμα δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰμὴ ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς λαμπηδόνης καὶ τῆς ὠφελείας αὐτῆς ὡς μέσου πολιτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

§ 2. Ἐνῶ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ κυβερνήσις συγκεντροῦται ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας εὐαρίθμου καὶ ἄγαν ἀριστοκρατικῆς, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ Ἑλβετίᾳ, ἀφοῦ μετῆλθον αὐτὴν συνελεύσεις ἐκλεγῆσαι διὰ γενικῆς ψηφοφορίας, τελευταῖον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀντεποιήθη, μὴ στέργοντος τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπακούσῃ εἰμὴ εἰς νόμους ἀπ' εὐθείας ὑπ' αὐτοῦ ψηφισθέντας. Μεταξὺ μυριάδων περιηγητῶν, οἵτινες κατ' ἔτος μεταβαίνουνσι πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀλπεων, ὀλίγιστοι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἔρευναν τῶν πολιτικῶν πειραμάτων τῶν γινομένων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις (Cantons), ὥς διέρχονται· οὐχ ἥττον ὅμως οὐδεμία μελέτη δύναττι νὰ ᾖ διδακτικωτέρα. Καίτοι διακηρύττων ὅτι ἡ δημοκρατία ἐστὶν ἡ μόνη νόμιμος κυβερνήσις, ὁ Ρουσσὼ ἀπηλπίζετο νὰ τὴν ἴδῃ ποτὲ ἐγκαθιδρυμένην ἐν ταῖς νεωτέροις ἔθνεσιν. Ἐνόει αὐτὴν λειτουργοῦσαν μόνον καθ' ὃν τρόπον ὑφίστατο ἐν ταῖς ἀρχαίαις δημοκρατίαις, τοῦ λαοῦ συνηγμένου ἐν τῇ ἀγορᾷ ἵνα νομοθετῇ, κρίνῃ, ἐκλέγῃ τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ψηφίζῃ τοὺς φόρους, ἀποφασίζῃ τὴν χρῆ-

σιν αὐτῶν, καὶ ἐνὶ λόγῳ νὰ ρυθμίζῃ ἀπ' εὐθείας πάντα τὰ δημόσια. συγχρόνως, ὅσοι φαντασιακόπως καὶ ἂν ἦτο, διέβλεπον ὅτι ἐν τοῖς ἐνεστῶσι κράτεσι τὸ σύστημα τοῦτο ἦν ἀνεφάρμοστον καὶ ἀδύνατον. «Ἡ κυριαρχία, λέγει, οὐ δύναται ἔχειν ἀντιπρόσωπον, δι' ὃν καὶ τὸν αὐτὸν λόγον οὐ δύναται ἀπαλλοτριοῦσθαι. Τὰ μάλιστα ἔγκειται ἐν τῇ γενικῇ βουλήσει, καὶ ἡ βούλησις οὐκ ἀντιπροσωπεύεται (Contrat Social). «Πᾶς νόμος, μὴ ἐπικεκυρωμένος αὐτοπροσώπως ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐστὶν ἄκυρος· οὐκ ἔστι νόμος· εὐθὺς ὡς ὁ λαὸς ἐκλέγει ἀντιπροσώπους, οὐκέτι πλέον ἐλεύθερός ἐστιν· οὐκέτι ὑπάρχει.» «Ἐν τῇ ἀκριβεῖ σημασίᾳ τῆς λέξεως, οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀληθινὴ δημοκρατία, καὶ οὐδέποτε ὑπάρξει· ἐστὶν ἐναντίον τῶν κανόνων τῆς φύσεως τὸ νὰ κυβερνᾷ ὁ μείζων ἀριθμὸς, ὁ δὲ ἐλάσσων νὰ κυβερνᾷται· δὲν ἐπιτρέπεται νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ὁ λαὸς θέλει διηνεκῶς μένει συνηγμένος ἵνα ἐφορᾷ τὰ δημόσια. . . Ἐὰν ὑπῆρχε λαὸς ἐκ θεῶν, ἤθελε κυβερνᾶσθαι δημοκρατικῶς. Τόσῳ τελείᾳ κυβέρνησις δὲν ἀρμόζει ἀνθρώποις». Οὕτω λοιπόν, κατὰ τὸν Ρουσσώ, ἡ κυριαρχία τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ἀληθινὴ ἢ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἡ ἄμεσος κυβέρνησις, αὕτη δὲ σήμερον ἀκτόρθωτος. «Ὅ,τι ὁ τῆς Γενεύης πολίτης θεωρεῖ ὡς ἀδύνατον, ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ κατέστη ἡ θεμέλιος ἀρχὴ ἀπάντων τῶν συνταγμάτων τῆς πατρίδος του. Ἐν τῇ ὁμοσπονδίᾳ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις, ἐξαιρουμένης τῆς τοῦ Fribourg, πᾶς νόμος προσέτι δὲ πᾶς κανονισμὸς γενικοῦ συμφέροντος, δεῖον νὰ λάβωσι τὴν ἐπικύρωσιν διὰ τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ. Ἡ ψήφος αὕτη τοῦ λαοῦ (plébiscite) ἐν Ἑλβετίᾳ καλεῖται τὸ «referendum», λέξις ληφθεῖσα ἐκ τῆς παλαιᾶς ὁμοσπονδοῦ διοργανώσεως, καθ' ἣν οἱ ἐπιτετραμμένοι δὲν ἠδύναντο νὰ ψηφίσωσι καὶ νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰμὴ αἱ ad referendum, ἦτοι ἀφοῦ πρῶτον ἀναφέρωσι τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, ὅπερ ἀντεπροσώπευον. Δύο εἶδη referenda ὑπάρχουσι νῦν ἐν χρήσει· τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ τὸ ὑποχρεωτικόν. Ὑποχρεωτικὸν εἶναι ὅτε πάντες οἱ νόμοι οἱ ψηφισθέντες ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων καθυποβάλλονται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ λαοῦ ἢ παρὰ ἢ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ προαίρεσιν δὲ ὅτε ἡ ψηφηφορία αὕτη γίνεται μόνον κατόπιν κλήσεως ἀριθμοῦ τινος ἐκλογέων. Ἡ ὁμοσπονδὸς κυβέρνησις μέχρι τοῦδε παραδέχεται μόνον τὸ κατὰ προαίρεσιν referendum. Τὸ 89ον ἀρθρον λέγει : «Οἱ τῆς ὁμοσπονδίας νόμοι ὑποκείνται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν ἢ τὴν ἀποδοκιμασίαν τοῦ λαοῦ, ἐὰν γίνῃ αἰτήσεις ὑπὸ 30 χιλ. ἐνεργῶν πολιτῶν ἢ ὑπὸ ὁκτώ ἐπαρχιῶν. Αὐτὸ τοῦτο πράττεται καὶ διὰ τὰ διατάγματα τῆς ὁμοσπονδίας ἔχοντα

γενικὴν ἐφαρμογὴν καὶ οὐχὶ χαρακτηρὰ κατεπείγοντα». Ἀφοῦτο εἰσ-
ήχθη τὸ referendum ἐν τῷ συντάγματι τῆς ὁμοσπονδίας (κατὰ
τὸ 1874), ἐγένετο χρῆσις αὐτοῦ σχεδὸν κατ' ἔτος.

Ἰνα καταστῇ πραγματικὴ ἡ τοῦ λαοῦ ἐπέμβασις εἰς τὴν κυβέρ-
νησιν, διάφορα ἐπαρχιακὰ συντάγματα παρεδέχθησαν πρὸς ἐτι διά-
φορα ἄλλα μέτρα· τὸ veto, τὴν εἰσήγησιν καὶ τὴν αἵτησιν παραι-
τήσεως· τὸ veto εἶναι τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει ἀριθμὸς τις ἐκλογέων
τοῦ ἐνίστασθαι πρὸς τὴν ἐνέργειαν νόμου, ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς νομο-
θετικῆς Βουλῆς μεχρικοῦ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ· ἡ εἰσή-
γησις εἶναι δικαίωμα ἀναγνωριζόμενον εἰς ἀριθμὸν τινα ἐκλογέων τοῦ
να καθυποβάλῃ νομοσχέδιον εἰς τὴν νομοθετικὴν ἀρχήν, ὑποχρεου-
μένην νὰ τὸ συζητήσῃ ὅπως ἀπορρίψῃ ἢ παραδεχθῇ αὐτό. Ἡ αἵτη-
σις παραιτήσεως εἶναι δικαίωμα, ὅπερ ἐστὶν ἀριθμὸς τις ἐκλογέων τοῦ
ν' ἀπαιτήσωσιν ἵνα ὁ λαὸς ἀποφανθῇ, καὶ ἡ οὖ, ἐὰν ἐπιθυμῇ τὴν πα-
ραίτησιν τῆς Βουλῆς, ἥτις τότε ὑποχρεοῦται νὰ καθυποβληθῇ εἰς
ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν. Γνωστὸς εἶναι ὅτι ἐν τισιν ἐπαρχίαις πάντες
οἱ ἐνήλικες πολῖται συναθροίζονται ἀπ᾽ ἡ δὲ τοῦ ἔτους ἵνα ἐκλέ-
ξωσι τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ἀπ' εὐθείας ψηφίσωσι τοὺς νό-
μους, ὅπως ἔπραττεν ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι· αἱ τοῦ
λαοῦ αὗται συνελεύσεις, ἀσκοῦσαι τὴν ὑπερτάτην ἀρχήν, ὡς ὠνει-
ρεύετο ὁ Ρουσσώ, ὀνομάζονται Landsgemeinde ἢ ἐθνικαὶ κοί-
νότητες.

Νῦν ἴδωμεν πῶς ἡ Ἑλβετία, ἡ χώρα αὕτη, ἥτις τῶν ἄλλων προη-
γεῖται κατὰ τὰς δημοκρατικὰς δοκιμὰς¹, κατήντησε νὰ παραδεχθῇ
τὸ νέον κυβερνητικὸν σύστημα, ὅπερ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν. Ἡ ἄμεσος
κυβέρνησις, καθ' ἣν ὁ λαὸς συνηθροισμένος συνεδριάζει, διέπει τὰ δη-
μόσια, καὶ ἐκλέγει τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ, εἶναι τὸ ἀρχικὸν καὶ τὸ
φυσικὸν πολίτευμα. Ὑπάρχει ἐν ἰσχύϊ ἀπ' ἀρχῆς κατὰ πάντας τοὺς

¹ Ἡ πολιτικὴ ἐν Ἑλβετίᾳ ἐνέργειά τε καὶ σπουδὴ περὶ τὰς τροποποιήσεις
τοῦ συντάγματος εἶναι ὄντως καταπληκτικὴ· ἐν τοῖς πίναξιν, οὓς ἐδημοσί-
ευσεν ὁ κ. Chatelanat ἐν τῷ «Manuel Statistique de la Suisse», παρατηροῦ-
μεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τοῦ 1879 ἐγένοντο 115 ἀναθεωρήσεις ἐπαρχια-
κῶν συνταγμάτων καὶ τρεῖς τοῦ τῆς ὁμοσπονδίας γενικοῦ συντάγματος. Ἀπὸ
τοῦ 1830 μέχρι τοῦ 1849, 27 ἀναθεωρήσεις ἀπέβλεπον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ
νὰ μεταβάλωσιν ἀριστοκρατικὰς δημοκρατίας εἰς δημοκρατικὰς· ἀπὸ τοῦ
1846 μέχρι τοῦ 1862, 22 ἀναθεωρήσεις συμπληροῦσι τὴν ἰδρυσιν τῆς ἀντι-
προσωπικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 1880, 66 ἀναθεωρήσεις
ἐτελέσθησαν ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας τοῦ λαοῦ κυβέρνησιν, τὴν
ἄμεσον ψηφοφορίαν (plébiscitaire).

λαούς, ἐνὸς ἢ ἀνισότης ἢ ἡ κατὰκτησις δὲν ἐγέννησαν τὸν δεσποτισμόν. Ἐφαρμόζεται ἐν πάσαις ταῖς ἀρχαῖαις δημοκρατίαις καὶ παρὰ τοῖς πρώτοις Γερμανοῖς, ἐν οἷς, ὡς λέγει ὁ Τάκιτος, οἱ ἀρχηγοὶ συζήτοῦσι τὰς μικρὰς ὑποθέσεις, ὁ δὲ λαὸς ὁλόκληρος τὰς μεγάλας (de minoribus consultant principes, de majoribus omnes). Τοῦτο ἐπέζησεν ἐν τῷ σαξωνικῷ «Tunscripnot», ὅπερ μετεβλήθη εἰς τὸ ἀμερικανικὸν Township. Εἰς τὸ Vestry τῆς ἀγγλικῆς παροικίας, ὡς μέχρις ἐσχάτων ὑφίστατο ἔτι, καὶ ἐν ταῖς ἀγροτικαῖς κοινότησι τῆς Λομβαρδίας. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταῖς διατηρούσαις τὸ Landsgemeinde, ἥτοι τὸ τῶν Γερμανῶν πεδῖον τοῦ Μαΐου (champe de Mai) διεσώθη μετὰ τόσους αἰῶνας, διότι αἱ ὀρεῖναι αὗται χῶραι πρῶτον ἀπέφυγον τὸν φευδαλισμόν, ἔπειτα δὲ ἔτι ἐχθρικωτέραν ἐπήρειαν, τὴν τῆς συγκεντρώσεως ὀργανισμένης ὑπὸ τῆς βασιλείας συνεργεῖν τῶν μυνίμων στρατῶν, ἀλλὰ προφανῶς τὸ σύστημα τοῦτο δὲν εἶναι ἐφαρμοστέον εἰμὴ εἰς πόλιν καὶ εἰς μικρὸν νομόν. Ἀποῦ εὐρυνοῦ ἡ χώρα, καὶ ὁ πληθυσμὸς κῆρυμμένος διασπαρῇ ἐπὶ ἀπείρου ἐδάφους, οἱ πολῖται παύουσι τοῦ μεταβαίνειν εἰς τὰς γενικὰς συναθροίσεις, αἵτινες κατ' ὀλίγον πίπτουσιν ἐν ἀχρηστίᾳ. Ἐνὸς οἱ λαοὶ δὲν ἀντελάμβανον τὴν ἑαυτῶν ἐπέμβασιν εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων εἰμὴ ἀπ' εὐθείας ἐξησκημένην, καὶ δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ἀποκαθιστῶσι πληρεξουσίους, ἢ ἐπέκτασις τοῦ κράτους ἐπέφερε τὴν νίκην τῆς ἀπολύτου κυβερνήσεως, τῆς μόνης δυναμένης νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους. Τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα μόνον κατέστησε δυνατόν τὴν αὐτοδιοίκησιν (Self government) εἰς μέγα ἔθνος· ἀλλ' ἐν τῇ Ἑλβετίᾳ ἠθέλησαν ν' ἀσφαλίσωσιν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἔτι ἀμειωτέραν τινὰ ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς νομοθετήσεως.

Ἡδὴ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ ἱσπανικοὶ ἀναφέρουσι διαφόρους ἐπαρχίας, ἐν αἷς σπουδαῖα ζητήματα ἀπεφασίσθησαν διὰ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας τοῦ λαοῦ· οὕτω κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα εἰσῆχθη ἡ θερησκευτικὴ μεταρρύθμισις. Κατὰ τὸ 1802 τὸ σύνταγμα τῆς ἐλβετικῆς δημοκρατίας ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ λαοῦ, ἔκτοτε δὲ ἐπεκράτησε συνήθεια ὅτι πᾶς συνταγματικὸς νόμος καὶ τῆς ὁμοσπονδίας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν δέον νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν πολιτῶν. Μετ' ὀλίγον καὶ πέρα τούτου προέβησαν τῷ λαῷ παρεχρήθη τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιτάσσειν τὸ ἑαυτοῦ veto ταῖς ἀποφάσεσι τῶν νομοθετικῶν συνελεύσεων, ἡ ἐπαρχία τοῦ St Gall εἰσῆγαγε τὸ τοῦ λαοῦ veto κατὰ τὸ 1831, ἡ τῆς Bâle-Campagne κατὰ τὸ 1842, ἡ τοῦ Valais κατὰ τὸ 1835, ἡ τῆς Lucerne κατὰ τὸ 1841.

Αἱ συζητήσεις, αἵτινες ἔσχον ἀποτέλεσμα τὴν νέαν ταύτην ἐφαρμογὴν τῆς δημοκρατίας, ἐπέσυραν ἐκ νέου τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ «Contrat Social». Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ὑπερτάτη δύναμις δὲν ἐπιδέχεται ἐντολὰς καὶ ὅτι ὁ λαὸς πρέπει ἀπ' εὐθείας νὰ ἐπαρμολογῇ εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν νόμων κατέλαβον τὰ πνεύματα. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις ἐπαρχίαις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μιμηθῶσι τὰς δασογείτονας καὶ νὰ συγκαλῶσιν ὅλον τὸν λαὸν δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν τινι λειμῶνι ὅπως νομοθετῇ, ἀπεφασίσθη ὅτι οἱ νόμοι πρὶν ἢ ὧσιν ἐκτελεστοί, δεόν νὰ ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τῆς καθολικῆς ψηφηφορίας, αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Valais, Vaud καὶ Berne ἐδέχθησαν τὸ Referendum πρὸ τοῦ 1848, μετέπειτα δὲ ἐνεγράφη βαθμυδὸν ἐν τῷ συντάγματι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν ἐξαιρουμένης τῆς τοῦ Fribourg.

Τ' ἀποτελέσματα τοῦ συστήματος τούτου (plébiscitaire) ἀπέδωσαν ὅλως ἄλλοιᾳ τῶν προσδοκωμένων· ἠπάτησε τὰς ἐλπίδας τῶν ζηλωτῶν αὐτοῦ ὡς καὶ τοὺς φόβους τῶν αὐτοῦ πολεμίων. Συχνάκις ἐφάνη συντηρητικόν, καὶ σχεδὸν πάντοτε σφόδρα πολέμιον τῇ συγκεντρώσει, τῇ ἰσχυρᾷ κυβερνήσει, ταῖς μεγάλαις δαπάναις, ἐνὶ λόγῳ ἐναντίον τῇ γενομένῃ πολιτικῇ ῥιζοσπαστικῇ ἢ Ἰακωβινικῇ. Πράγμα κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκατανόητον· οἱ αὐτοὶ ἐκλογεῖς, οἱ ἐπιμένοντες ἐκλέγειν ἐκ νέου τοὺς ῥιζοσπάστες, ἀπορρίπτουσι διὰ τῆς ψήφου αὐτῶν (plébiscite) ὅσα ἂν ψηφίσωσιν οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτῶν. Τοῦτο δὲ διότι αἱ συνήθεις ἐκλογαὶ ἐκτελοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπῆρειαν τῆς δημοτικότητος καὶ τῶν σπουδαρχιῶν τῶν ὑποψηφίων, ἡ χάριν συνθήματος τοῦ κόμματος, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐπικυρωτικὴν τοῦ νόμου ψηφηφορίαν ἕκαστον μέτρον κρίνεται καθ' ἑαυτὸ καὶ κατὰ τὰς σχέσεις πρὸς τὸ κοινὸν καλόν. Ὅθεν δι' ἀγχιστρόφου μεταβολῆς λίαν παραδόξου οἱ συντηρητικοὶ ἤρξαντο θεωροῦντες ἐν τῷ Referendum μέσον σωτηρίας, καὶ οἱ δημοκράται, οἱ εἰσαγαγόντες αὐτό, «ἀντεπαναστατικὸν ἱδρυμα», ὡς ἀπεκάλεσαν αὐτὸ ὁ Louis Blanc.

Ἰδοὺ παραδείγματα τῆς καθολικῆς τοῦ λαοῦ ψηφηφορίας (plébiscite fédéral), καθ' ἣν ἀποφαίνεται ὁλόκληρος ὁ ἐλβετικὸς λαὸς ψηφίζων «ναὶ ἢ οὐ», καὶ ἀπ' εὐθείας λύων ζητήματα ἐνίοτε μετρίως ἀξίας. Νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως ἐκανόνιζε, δυνάμει τοῦ 29ου ἀρθροῦ τοῦ συντάγματος, ὁμόσπονδον γράσειον τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως μετὰ γραμματέως καὶ τινῶν ὑπαλλήλων, ὅπερ ἀπῆτει ἐτησίαν δαπάνην ἐκ φράγκων εἴκοσι χιλιάδων περίπου. Τὸ γραφεῖον τοῦτο ἦν προωρισμένον εἰς τὸ συλλέγειν καὶ δημοσιεύειν πληροφορίας καὶ στατιστικάς, ὡς πράττει ἐν Ἀμερικῇ τὸ Board

of Education». Πλήν αἱ καθολικαὶ ἐπαρχίαι καὶ οἱ συντηρητικοὶ τῶν δικτατορευομένων ἐπαρχιῶν ἐξήγησαν τὸ μέτρον τοῦτο ὡς πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως συγκέντρωσιν, ἣν ποθοῦσιν, ὡς λέγεται, οἱ ῥιζοσπάσται. Τὸ Referendum ἐζητήθη καὶ τῇ 26 τοῦ Νοεμβρίου 1882, 318, 139 Οὐ κατὰ 172,010 καὶ ἀπερρίψαν τὸν ὁμοσπονδον νόμον. Ἑτερον παράδειγμα· διάταγμα τῆς ὁμοσπονδίας χορηγεῖ δέκα χιλιάδας φράγκων τῇ ἐν Washington ἐλβετικῇ πρεσβείᾳ δι' ἑξοδα γραφείου· ἡ καθολικὴ τοῦ λαοῦ ψηφοφορία δὲν παρδέχεται τὸ ποσὸν τοῦτο, τῇ 10 Μαΐου 1884, διὰ 219,728 Οὐ ἐναντίον 137,824 Ναί. Τὴν αὐτὴν ταύτην ἡμέραν ἀπερρίφθησαν ἄλλοι τρεῖς νόμοι.

Ὑπ' ὅψιν ἔχω πίνκκα, ἐκδοθέντα παρὰ τοῦ κ. Niederer, πάντων τῶν τοῦ λαοῦ ψηφισμάτων, τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Zurich γεννηθέντων ἀπὸ τῆς τροποποιήσεως τοῦ συντάγματος ἐν ἔτει 1869 μέχρι τοῦ 1882 : ἐν 28 Referenda ὁ λαὸς ἀπεφάνθη ἐπὶ 52 νόμων καὶ διαταγμάτων, ὧν 11 προσερχόμενα ἀπὸ τοῦ εἰσηγητικοῦ δικαιώματος. Ἀντιστρόφως εἰς 6, τι συμβαίνει διὰ τοὺς νόμους τῆς ὁμοσπονδίας, οὗς τὸ ζητηθέν Referendum πολλάκις ἀκυροῖ, εὐρίσκω ὧδε 66 ἐπικυρώσεις καὶ μόνον 31 ἀκυρώσεις. Καὶ πρᾶγμα σπουδαϊότατον, ζητήματα λίαν δυσχερῆ καὶ τὰ μάλιστα περίπλοκα καθυπεβλήθησαν τῇ τοῦ λαοῦ ψήφῳ· οἷα ἡ ἀναθεώρησις βιβλίων τινῶν τοῦ κώδικος τῆς Πολιτικῆς καὶ τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ἡ περὶ χρεωκοπίας νομοθεσία, νόμοι περὶ τῆς κτημάτων ἀπαλλοτριώσεως, περὶ διοργανισμοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐπὶ τοῦ μονοπωλίου τῶν Τραπεζῶν ἐκδιδουσῶν χαρτονόμισμα, ὡς καὶ κανονισμοὶ τινες ἀφορῶν εἰς τὴν ἐξοφάνισιν τῶν μηλολογηθῶν. Αἱ ψῆφοι τοῦ λαοῦ τοῦ Zurich ἦσαν πάντοτε καλῶς ἐμπνευσμέναι ἐκτὸς ὅτ' ἐπρόκειτο ν' ἀνοίξῃ τὸ βαλλάντιόν του, τότε δίδει ἀνηλεῶς ἀρνητικὴν ψήφον. Οὕτω τρεῖς ἀπορρίπτει αὐξήσειν μισθοδοσίας· ἀποστέργει τὸ νὰ χορηγήσῃ ἀποζημιώσεις τοῖς διδασκάλοις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐνόσω μένουσιν ἀργοί· ἀποποιεῖται ν' αὐξήσῃ τὴν ἐπιχορήγησιν πρὸς διατήρησιν τοῦ Gothard καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ Polytechnikum· δὲν θέλει φόρον ἐπὶ τῶν προσόδων τῶν κοινοτήτων, ἀλλ' οὐδὲ μίαν παρατηρῶ τάσιν ἰσοφιλίας ἢ σοσιαλισμοῦ. Δυνάμει τοῦ δικαιώματος τῆς εἰσηγήσεως πέντε χιλιάδες ἐκλογεῖς αἰτοῦσιν ἵνα ἡ πολιτεία ἀναλάβῃ τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν· ἡ αἵτησις ἀπερρίφθη ὑπὸ 30,000 Οὐ, ἀπέναντι 16,000 Ναί. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Neuchâtel, ἡ ῥιζοσπαστικὴ πλειονοψηφία τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου εἶχε ψαφίσει τὸν ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐξοντα φόρον·

τὸ τοῦ λαοῦ ψήφισμα ἀπεδοκίμασεν αὐτόν. Τελευταῖον ὁμῶς, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Vaud, Referendum ἐπεκύρωσε νόμον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τόσῳ ἀπηνῶς προοδευτικόν, ὥστε θὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν, ὡς λέγεται, πάντα εὐποροῦντα.

Περὶ δὲ τῆς ὁμοσπονδίου νομοθεσίας τῆς ἀπὸ τοῦ 1874, οὐπω δύναται τις νὰ ἐξενέγκῃ κρίσιν ὀριστικὴν, καθ' ὅσον ἡ γενομένη ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπόπειρα πρὸς τὸ ἀπ' εὐθείας κυβερνᾶν τυγχάνει ἔτι οὖσα πρόσφατος. Οὐχ ἦν τὸν ὅμως, μέχρι τοῦδε ἤθελέ τις παρακινήθῃ νὰ θεωρήσῃ τὰ δραττόμενα ὡς ἐπικύρωσιν τῆς ἐμβριθεὶς ταύτης τοῦ Tocqueville ῥήσεως: «Ἡ ἄκρα δημοκρατία προλαμβάνει τὰ κακὰ τῆς δημοκρατίας».

Νῦν συμπεράλνομεν· ἐπειράθην νὰ ἐπιδείξω ὅτι ἐν ταῖς μᾶλλον δημοκρατικαῖς τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς χώραις, ἡ φυσικὴ τῶν θεσμῶν ἀνέλιξις εἶχε φέρει πῇ κυβερνήσει τοῦ λαοῦ κωλύματά τινα, ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτεῖαις ἀπαντῶντα εἰς τὴν παντοδυναμίαν τῶν Βουλευτικῶν ἐπιτροπῶν, ἐν Ἑλβετίᾳ δὲ εἰς τὴν ἄμεσον μεσολάβησιν τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ καθολικοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ. Μένει νὰ ἐξετάσωμεν μέχρι τίνος βαθμοῦ οἱ λοιποὶ ἐλεύθεροι λαοὶ δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων πρὸς βελτίωσιν τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν ὀργανισμοῦ.

Οὐκέτι ἐπῆλθε καιρὸς, κατ' ἐμὴν γνώμην, τοῦ θεωρεῖν εὐδόκιμον τὸ σύστημα τῆς καθολικῆς ψηφηφορίας τοῦ λαοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ζητήματι (le régime plébiscitaire)· οὐδεὶς σκέπτεται περὶ αὐτοῦ, καὶ πρὸς τούτοις δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ἁρμοδίως νὰ εἰσαχθῇ ἐν τινι μέτρῳ εἰμὴ παρ' ἔθνεσιν, ἐν οἷς τὰ φῶτά εἰσι τόσῳ γενικῶς διακεχυμένα ὅσα ἐν Ἑλβετίᾳ, δηλαδὴ παρὰ τισι πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας, καὶ παρὰ τοῖς τρισὶ Σκανδιναβικοῖς κράτεσιν. Φρονῶ ὅμως ὅτι θὰ ἡδυνάμεθα ἐκ τοῦ διοικητικοῦ τῆς Β. Ἀμερικῆς μηχανισμοῦ ν' ἀρυσθῶμεν ἱκανὰ, ἰδίᾳ ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῶν βουλευτικῶν ἐπιτροπῶν, τὴν σταθερότητα τῶν ὑπουργείων καὶ τὴν τῆς Γερουσίας ἐπικράτησιν. Εἴπωμεν συντόμως ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν τριῶν τούτων ἀντικειμένων.

Αἱ πολυάριθμοι νομοθετικαὶ συνελεύσεις πανταχοῦ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν εἰμὴ συναθροίσεις (meetings) ἀνίκανοι αὐταὶ ἐαυταῖς νὰ προπαρασκευάσωσι καλοὺς νόμους, ὅπως δυστυχῶς βλέπομεν συχνότατα τοῦτο. Βεβαίως δυνατόν τὸ ἀναθεῖναι εἰς Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τὴν φροντίδα τοῦ νὰ προπαρασκευάζῃ τὰ νομοσχέδια· ἀλλὰ πάντοτε ἡ Βουλὴ, εἰς ἄκρον προσκεκολλημένη εἰς τὰς προνομίας αὐτῆς, τροποποιεῖ αὐτά, ἐνίοτε δὲ ἀνατρέπει τὸ πνεῦμα αὐτῶν δι' ἐπανορθώσεων ἥκι-

στα μεμελετημένων ἢ καὶ αὐτοσχεδίων. Ὅθεν, ἄριστον τὸ συναγαγεῖν ἐν διαρχείῃ ἐπιτροπὰς τοὺς βουλευτάς, οἵτινες εἰδικῶς ἐσπούδασαν ζητήματά τινα, καὶ τὸ πέμπειν αὐτοῖς πρὸς ἐξέλεγχιν πάντα τὰ σχετικὰ νομοσχέδια. Καλὸν μάλιστα θὰ ἦτο νὰ ὑπάρχωσι τόσαι ἐπιτροπαὶ ὅσων διαφόρων ζητημάτων μέλλει νὰ ἐπιληφθῇ κατὰ τὴν περίοδον ἡ Βουλὴ. ἵνα ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν νόμων ἡ ἀρχὴ τῆς διακρίσεως τῆς ἐργασίας, τόσῳ λυσιτελεῖς εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πλούτου. Πλὴν αἱ ἐπιτροπαὶ δεόν νὰ μὴ ἐκλέγωνται, ὡς ἐν Ἀμερικῇ, ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τῆς Βουλῆς, καὶ νὰ μὴ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ καταπνίγειν τὰς συζητήσεις.

Ἐν τῶν χειρέστων μειονεκτημάτων τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος εἶναι ἡ λίαν συχνὴ μεταβολὴ ὑπουργείων. Ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐρεθῇ κατ' ἔτος νέον προσωπικὸν ἱκανὸν διὰ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς διοικήσεως. Χαρτοφυλάκιον ἐμπιστεύεται εἰς ἄνδρα εἰδήμονα, μόλις ἔλαβε γνῶσιν τῶν καθηκόντων τοῦ καὶ ἤδη ἀναγκάζεται νὰ τὸ ἐγκυκαλείψῃ· συνεχῆς διάνοιά ἐστὶν ἀδύνατος· οὐχ ἥττον δέ ἐστὶν ἀπαρσιτῆτως ἀναγκαῖα διὰ τινὰς δημοσίας λειτουργίας, ὡς ἡ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῶν στρατιωτικῶν κλπ. Ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις οἱ ὑπουργοὶ φυλάττουσι τὴν θέσιν ἐπὶ τετραετίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ ὀκταετίαν, ὅταν ὁ αὐτὸς Πρόεδρος πάλιν ἐκλεχθῇ. Ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι δύνανται ν' ἀφιερῶσιν ὁλοψύχως εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας των· δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀεννάως νὰ μάχωνται ἵνα διατηρήσωσι τὴν πλειονοψηφίαν. Καθόσθιν δὲ ἡ πρόοδος τῆς δημοκρατικῆς καταστάσεως ἀστατώτερον τὸ πολιτικόν, οὕτως εἰπεῖν, ἔδαφος, τὸ ἀσθενὲς τῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως γενήσεται, ἐὰν ἐγκαίρως μὴ ληφθῇ πρόνοια, πασιφανέστερον καὶ κινδυνωδέστερον. Ἡ μόνη θεραπεία διὰ δημοκρατίαν εἶναι τὸ ἔχειν, ὡς ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ, ὑπουργεῖον ἀπηλλαγμένον τῆς ἀμέσου ἐπηρείας τε καὶ ἐπενεργείας τῆς Βουλῆς, ἢ τοῦλάχιστον τὸ ἐμπιστεύεσθαι τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑπουργείων, ἅτινα ἀφείκτως ἀπαιτοῦσι σειράν παραδόσεων, εἰς ἄνδρας ἐκλεγομένους ὑπὸ τῆς Βουλῆς χάριν τῶν εἰδικῶν γνώσεων αὐτῶν, καὶ οἵτινες δὲν θὰ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ παραιτηθῶσιν, ὅταν πίπτῃ τὸ ὑπουργεῖον. Οὕτω ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις, τὸ σπουδαιότατον τοῦτο λειτουργημικὸν ἐμπιστεύεται εἰς ἐπιστάτας ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ πολλάκις διατηροῦντας τὴν θέσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Ὅ,τι προσέτι ἔπρεπε ν' ἀρυσθῶμεν ἐκ τῶν Ἀμερικανῶν εἶναι ἡ ἐξησφαλισμένη τῆς Γερουσίας ἰσχὺς. Ὅσῳ δημοκρατικωτέρα καθίσταται ἡ Κυβέρνησις, τόσῳ ἀναγκαιότερον εἶναι ὅπως ἐν αὐτῇ φυλάσ-

σηται θέσις εἰς ὅσους ἡ χώρα κέκτῃται ἄνδρας πεπαιδευμένους, συνετούς, ἐμπείρους, ἱκανοὺς νὰ διδάσιν, ὅ,τι εἶναι ἀλτῶς ὠφέλιμον εἰς τὸ ἔθνος. Τῇ ἐπιστήμῃ ὀφείλομεν πάσας τὰς οἰκονομικὰς ἡμῶν προόδους, διὰ τί νὰ μὴ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς ὡσαύτως τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ἐπίδοσιν; Ἡ Ἄνω Βουλὴ δὲν πρέπει ν' ἀντιπροσωπεύῃ ἰδίως ὅ,τι ὀνομάζεται συντηρητικαὶ ἀρχαί, ἄλλως ἢ ἰσχύς αὐτῆς θὰ ᾔηκε ἀσθενής, καὶ τὸ τοῦ νεοῦ δικαίωμα φροῦδον, ὡς κατήντησεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἶναι ζήτημα, ὅπερ πρό τινας σαφέστατα ἐξηγήθη ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Ἀλφιέρη, ἀντιπροέδρου τῆς Γερουσίας τῆς Ἰταλίας, καὶ ὑπὸ τοῦ κόμητος Rosebery, ἐνὸς τῶν σοφωτέρων μελῶν τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Τὸ συναγαγεῖν ἐν τῇ Βουλῇ τοὺς σημαντικωτέρους γαιοκτῆμονας χώρας τινὸς καὶ δοῦναι αὐτοῖς ῥητὴν ἐντολὴν τοῦ ἀνθίστασθαι πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ λαοῦ, εἶναι ἐν τῇ ἐποχῇ, ἐν ἣ εἰσερχόμεθα, ἴσον τῷ ἐτοιμάζειν τοὺς πίνακας τῶν προγράφων καὶ τῶν δημεύσεων. Ἡ Ἄνω Βουλὴ ἔπρεπε νὰ ᾗ πλατέως ἀνοικτὴ εἰς ὅλα τὰ φρονήματα καὶ νὰ δέχῃται ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τοὺς ἐξοχωτέρους ἀντιπροσώπους παντὸς κόμματος, καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ὑπερβολικῶν. Ἡ γαλλικὴ Γερουσία εἶναι σήμερον ἴσως ἡ συνέλευσις ἢ μεῖζον προσεγγίζουσα εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦτο. Εἶναι κατὰ δῆλον ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν γερουσιαστῶν δὲν πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν καθολικὴν ψηφιοφορίαν, ἀμέσως ἐκπεφρασμένην. Δύναται ν' ἀνατεθῇ ἐν μέρει εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἀντιπροσώπων, ἀλλ' ἀνγκυαίως μετὰ τοῦ ἀξιωματικῆς τῆς ἀναλόγου ἀντιπροσωπείας, ἐν μέρει δὲ εἰς ὀμάδας ἢ σωματεῖα ἤδη ὑφιστάμενα, ὡς τὸ Πανεπιστήμιον, τὰς Ἀκαδημίας, τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια, τὸν στρατὸν, τὸν στόλον, τὸν δικηγορικὸν σύλλογον, τὰς συνδικίας τῶν διαφόρων συντεχνιῶν. Ἐν ταῖς μελέταις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων συνταγμάτων, ὁ Sismondi ἐκθειάζει τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἀντιπροσωπείας, ὃν ἐν χρήσει ἐν ταῖς κοινότησι κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καὶ ὁ κ. Α. Ρένος ἀνέπτυξε τὴν ἰδέαν ταύτην ἐν συγγράμματι λίαν διδακτικῶς ἐπιγραφομένῳ «Ἡ Δημοκρατία καὶ τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα» (*La Démocratie et le Régime Parlementaire*). Ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ συνάψῃ συνθήκην εἰμὴ «τῇ γνώμῃ καὶ τῇ συναίνεσει τῆς Γερουσίας». Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι πᾶν ἀφορῶν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἄνω Βουλῆς. Δὲν ἄπτεται τοιούτων λεπτῶν ζητημάτων, εἰμὴ μετὰ πλείστης ὀσῆς ἐπιουλάξεως, καὶ δὲν συζητεῖ τὰς συνθήκας εἰμὴ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Οὕτω ἀποφεύγονται αἱ ἐπερωτήσεις τῶν βουλευτῶν καὶ ἡ ἐπέρ-

βασίς, πολλάκις ατοπός, ένίοτε καί επικίνδυνος, τοῦ τύπου καί τῆς κοινῆς γνώμης εἰς ἄκρον διεγερμένων, καί δυναμένων νά ώθήσωσι τήν χώραν εἰς τὰς όλεθριωτάτας ἀποφάσεις.

Ἐν τισί χώραις ἡ δημοκρατία, ἀπόρροια τῆς φυσικῆς καί ιστορικῆς ἀναπτύξεως, συντελεῖ εἰς τήν διάδοσιν τῆς παιδείας καί τῆς εὐζωίας, ὅπερ εἶναι καί ὁ σκοπός, δι' ὃν ὑπάρχει συντεταγμένον τὸ κράτος. Πλήν, οὐδεμία κυβέρνησις, καί κατὰ τοῦτο ἡ Δημοκρατία δέν ἐξαιρεῖται, δύναται νά παραβλέψῃ τήν σωφροσύνην, νά μὴ ἔχῃ χρεῖαν εἰδικῶν γνώσεων, προνοίας καί συστηματικῆς συνεπειᾶς· ἐπειδὴ δέν συνήθως δέν χορηγεῖ ἡ καθολικὴ ψήφηφορία τὰ σπουδαῖα ταῦτα πρόσόντα, παρ' ἄλλου μέσου δέον νά ζητήσωμεν ταῦτα.

Ἐν Μασσαλίᾳ, κατὰ Μάρτιον 1887.

Στέφ. Α. Βλαστός.

ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΟΣ ΠΑΛΑΣΙΟΥ ΓΡΑΦΕΝΤΩΝ

Τὴν ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς πατριακῆς βιβλιοθήκης σωζομένην ἀνέκδοτον ἐπιστολὴν τοῦ μητροπολίτου Γάζης Παΐσιου τοῦ Λιγαριίδου πρὸς τὸν πρωτοσύγκελλον Κοσμάν ἐκδιδόντες ἐν σελ. 477 τοῦ προηγουμένου Ι' τόμου τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, διελάβομεν τινα ὡς ἐν προλόγῳ εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν λογίοις ἐπισήμου τούτου ἀνδρὸς ἀναφερόμενα, προσθέντες καί ὅσα περί τε τοῦ πρὸς ὃν ἡ Ἐπιστολὴ ἐπιγέγραπται καί τοῦ ἐν αὐτῇ μνημονευομένου Παλασίου ἦσαν ἐν γνώσει ἡμῶν, παρενείραντες δέ καί μαρτυρίαν ἐκ τῆς Δημητρίου τοῦ Προκοπίου: Ἐπιτετμημένης ἀπαριθμήσεως τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα¹ αἰῶνα λογίων Γραικῶν, καί περὶ τινῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι² ἀνθούτων, καθ' ἣν ὁ Παλάσιος «συγγράμματα οὐ κατέλιπεν, ἐραστὴς ὢν τῆς σιωπῆς». Ἀλλ' ὅτι διέλαθεν ὅλως τὴν μνήμην ἡμῶν, τοῦτο ἐρ-

¹ Τουτέστι τὸν ΙΖ'.

² Ἐγραψεν ὁ Προκοπίου τῷ 1721.